

Ο ΟΗΕ πρέπει να καταργηθεί

Ο προκλητικός τίτλος επιλέχθηκε ώστε να έχει κάποια τύχη η ανάγνωση του κειμένου αυτού. Γιατί έχει παρατηρηθεί ότι η αναφορά στον ΟΗΕ, προκαλεί πλέον τα «πιο βαθιά χασμουρητά». Και όχι αδικώς. Η αδυναμία του να επιλύει τις κρίσεις και να δίνει απάντηση σε καταστάσεις που έχουν δημιουργηθεί έχει διαπιστωθεί και επισημανθεί από πολλούς διεθνολόγους. Ορισμένοι εξ αυτών προσθέτουν πάντως ότι είναι χρήσιμος ως βήμα (ανούσιων πάντως) συζητήσεων και τόπος συνάντησης των ηγετών προς ανταλλαγή απόψεων. Αν ήταν έτσι, θα ήταν ίσως επιτυχέστερο και πάντως πιο ευχάριστο να διοργανώνονταν στη Βιέννη ετήσιοι διπλωματικοί χοροί στο πρότυπο του 1815.

Οι ιστορικές αποτυχίες του οργανισμού είναι πολυάριθμες. Γεγονός είναι ότι ο ΟΗΕ κατέληξε να είναι ένας αναξιόπιστος οργανισμός που απέδειξε επανειλημμένως την ανικανότητα του να ανταποκριθεί στους σκοπούς για τους οποίους συστήθηκε. Η περίπτωση της Ουκρανίας θα μπορούσε να είναι η σταγόνα που θα έκανε το ποτήρι να ξεχειλίσει.

Ωστόσο ο ΟΗΕ δεν μπορεί να είναι παρωχημένος οργανισμός. Η διεθνής κατάσταση αποδεικνύει συνεχώς την ανάγκη ύπαρξης ενός οργανισμού με τις αρχές που πρεσβεύει και τους σκοπούς τους οποίους επιδιώκει ο ΟΗΕ. Το πρόβλημα είναι ο τρόπος λειτουργίας του οργανισμού όπως έχει καθοριστεί από το πραγματικά παρωχημένο Καταστατικό Χάρτη του. Προτάσεις για μεταρρυθμίσεις γίνονται. Το βάρος όμως δίνεται στην αύξηση του αριθμού των Μονίμων Μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας.

Ο μεγαλύτερος κίνδυνος για την διεθνή ειρήνη, όπως αποδείχθηκε, προέρχεται από τα Μόνιμα Μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας, συγκεκριμένα, κυρίως από τις ΗΠΑ και τη Ρωσία και σε μικρότερο βαθμό από την Κίνα. Μάλιστα αυτά τα τρία Μόνιμα Μέλη του ΣΑΗΕ, οι ΗΠΑ, η Ρωσία, και η Κίνα αρνούνται να προσχωρήσουν στη σύμβαση της Ρώμης αναφορικά με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο (1998). Το γεγονός ότι τα Μόνιμα Μέλη του ΣΑΗΕ είναι πυρηνικές Δυνάμεις, μαζί με τη Συνθήκη μη Διασποράς, βάσει της οποίας, αντί να βρεθεί μια λύση αποπυρηνικοποίησης όλων, παρεμποδίζονται (ορθώς βέβαια) άλλες χώρες να αποκτήσουν πυρηνικά, αποδίδει στις Δυνάμεις αυτές ιμπεριαλιστικές δυνατότητες κατανομής του κόσμου σε ζώνες επιρροής. Η υπόσχεση για τη μη χρήση (και μη απειλή χρήσης) πυρηνικών εκ μέρους των πυρηνικών Δυνάμεων εναντίον των μη πυρηνικών χωρών, εξανεμίστηκε μετά τις απειλές της Ρωσίας με αφορμή την εισβολή στην Ουκρανία, και το ενδεχόμενο ένταξης στο ΝΑΤΟ της Φινλανδίας και Σουηδίας.

Η αδρανοποίηση όμως του ΟΗΕ, οφείλεται κυρίως στο δικαίωμα αρνησικυρίας που διαθέτουν τα Μόνιμα μέλη του ΣΑΗΕ. Ο Καταστατικός Χάρτης του ΟΗΕ έχει αναθέσει τις ενέργειες σε περίπτωση απειλής εναντίον της ειρήνης, αποκλειστικά στο ΣΑΗΕ. Η Γενική Συνέλευση των ΗΕ (με πλειοψηφία των δυο τρίτων) μπορεί να προβεί μόνο σε «προτάσεις» για τη διαφύλαξη της ειρήνης. Επομένως σε περίπτωση που τα συμφέροντα έστω και ενός Μονίμου Μέλους θίγονται, Απόφαση για τη διαφύλαξη της ειρήνης, δεν μπορεί να ληφθεί.

Πολλές οι ατυχείς στιγμές του ΟΗΕ. Από την εκλογή ναζιστή Γενικού Γραμματέα μέχρι την επίλυση διεθνών διαφορών με σχέδια που καταπατούν τις αρχές του τα προβλήματα είναι συνεχή. Τα αδύναμα κράτη δεν βρήκαν συμπαραστάτη τους τον ΟΗΕ όταν αδικούνταν, η διεθνής ειρήνη σπανίως διαφυλάχτηκε με παρεμβάσεις του Οργανισμού, ο οποίος παραμένει συνήθως θεατής. Τα ισχυρά κ-μ του Οργανισμού επιζητούν μεταρρυθμίσεις όχι κυρίως για την βελτίωση

της λειτουργίας του αλλά για ενίσχυση της δικής των θέσης στα πλαίσια του. Η αναζήτηση μεταρρύθμισης εξαντλείται στον επιζητούμενο διορισμό τους ως Μονίμων μελών του ΣΑΗΕ.

Ο ΟΗΕ απέτυχε να προστατεύσει κράτη όπως η Κύπρος ή η Ουκρανία από εισβολείς. Ειδικότερα, πρότεινε σχέδια που ευνοούσαν τον εισβολέα (π.χ. Κύπρος, Σχέδιο Αηναν), δεν είχε τα μέσα να αποτρέψει την ανάρτηση παράνομων συμφωνιών που καταστρατηγούν τις αρχές του για τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης (π.χ. Τούρκο-Λιβυκό σύμφωνο), τα κ-μ του αγνοούν συστηματικά πολλές από τις αποφάσεις του οι οποίες παραμένουν ανεκτέλεστες (π.χ. Δυτική Σαχάρα), ενώ η σημερινή διεθνής κατάσταση θυμίζει την περίοδο μεσοπολέμου, ένα αιώνα πριν.

Επήλθε ο χρόνος για την αντικατάσταση του καταστατικού του ΟΗΕ. Πολύ δύσκολο βέβαια, αλλά όχι αδύνατο. Πάντως, τα κ-μ του ΟΗΕ που δεν διαθέτουν πυρηνικά όπλα και τα οποία θα ωφεληθούν τα μέγιστα από την ύπαρξη ενός Οργανισμού που θα διαφυλάσσει ουσιαστικά την διεθνή ειρήνη είναι πολλά. Διαθέτουν τη δημοκρατική ισχύ. Φτάνει να έχουν και την ισχυρή βούληση.

Όμως, το άρθρο αυτό, ίσως κομίζει γλαύκα εις Αθήνας. Από την ανακοίνωση του τότε Πρυτάνεως της Παντείου και Αντιπροέδρου του ΣτΕ Γεωργίου Παπαχατζή στο Διεθνές Συνέδριο World Peace Through Law που συγκλήθηκε στην Αθήνα το 1963, παρατίθενται τα ακόλουθα (μετάφραση από Γαλλικά):

«Μέχρι το 1945, πιστευόταν ότι κάθε κράτος ήταν αυτουργός της ιστορικής του μοίρας, μέσω της ζωτικότητας του, των πολιτικών πιστεύω του, της εθνικής του αυτοπεποίθησης και της δύναμης της θέλησης του. Ο αιώνας της ατομικής βόμβας μας δίδαξε το αντίθετο. Η τύχη των λαών του κόσμου είναι κοινή, το πεπρωμένο τους είναι κοινό. Ή θα σωθούμε όλοι μαζί είτε θα χαθούμε, υποκύπτοντας σε ένα κοινό εχθρό του οποίου την ύπαρξη δεν γνωρίζαμε μέχρι το 1950: Την έλλειψη θεσμών διεθνούς δημόσιας τάξης ικανών να επιλύουν τις διαφορές προληπτικά και αρκετά ισχυρών, ώστε να μπορούν να επιβληθούν στα κράτη- μέλη της διεθνούς κοινότητας...»

«Ο τρόπος με τον οποίο είναι οργανωμένος σήμερα ο Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών, τον καθιστά αδύναμο να διαδραματίσει τον ρόλο για τον οποίο προοριζόταν. Το ηθικό γόητρο που θα έπρεπε να διαθέτει ο ΟΗΕ, ήδη αμφισβητείται από πολλούς».

«Επιζητούμε θεσμούς θεμελιωμένους στη βάση της δημοκρατίας και ισότητας κατά τρόπο που οι αποφάσεις των θα λαμβάνονται με αμεροληψία, δικαιοσύνη και αντικειμενικότητα, αποφεύγοντας ενδεχόμενες αδικίες εις βάρος των μικρότερων χωρών, και μη αδιαφορώντας για τις δίκαιες επιδιώξεις των. Οι λύσεις στις οποίες θα καταλήγουν δεν θα πρέπει να είναι αντικείμενο πολιτικών συναλλαγών εκ μέρους των μεγάλων και ισχυρών κρατών εις βάρος των μικρότερων».

«Απαιτείται λοιπόν είτε η αναδιοργάνωση του ΟΗΕ εξ αρχής και σε νέες βάσεις, ή η θεσμοθέτηση ενός νέου Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών στη μορφή μιας υπερεθνικής ομοσπονδιακής Δημοκρατίας στη βάση των αρχών της δημοκρατίας και της δικαιοσύνης. Αυτή η νέα Δημοκρατία, θα πρέπει να κατέχει το μονοπώλιο των ατομικών όπλων. Η κατοχή των όπλων αυτών από οποιοδήποτε άλλο κράτος θα πρέπει να θεωρείται παράνομη».

Αυτά, ήδη προ εξηκονταετίας.

Βασίλης Μούτσογλου

ΠΥΑ ε.τ.

29/4/2022

Υ.Γ. Ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ δεν ενισχύει την αξιοπιστία του Οργανισμού επισκεπτόμενος, στα πλαίσια της περιοδείας του για το Ουκρανικό, την Τουρκία, μια χώρα, επίσης εισβολέα που παραβιάζει επανειλημμένα τις Αποφάσεις των Ηνωμένων Εθνών. Μια τέτοια επίσκεψη θα ήταν αποδεκτή μόνο στην περίπτωση συσχέτισης της με το Κυπριακό.